GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése luni 18 fr., pe trei luni 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĚ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 95. *Duminecă 28 Aprilie (10 Maiu)* 1885.

Braşovŭ, 27 Aprilie (9 Maiu) 1885.

In paharulŭ de bucuriă ce-o simte totŭ Maghiarulŭ sĕrbătorindŭ înaugurarea esposiţiunei din Peşta, s'a strecuratŭ o picătură amară. Juriulŭ esposiţiunei a comisŭ o mare nedreptate, a ofensatŭ făr' de nicĭ o causă şi în modulŭ celŭ mai grosolanŭ pe bĕtrênulŭ „guvernatorŭ“ dela Turinŭ, Kossuth Lajos,

Lucrulŭ s'a petrecutŭ după cum ne spune „Budapeşti Hirlap“ de Vineri 8 l. c. astfelŭ: O ucenică a artei picturei, cu numele Vilma Parlaghi, s'a dusŭ anume la Turinŭ spre a zugrăvi portretulŭ lui Kossuth pentru esposiţiune. Chipulŭ s'a făcutŭ şi a devenitŭ proprietatea lui Kossuth, care vĕdĕndŭ că a reuşitŭ fórte bine s'a învoitŭ, ca sĕ fie espusŭ la esposiţiunea din Budapeşta.

In permisiunea acésta a lui Kossuth „Bud. Hirl.“ vede primulŭ casŭ, că dênsulŭ se apropiă de Ungaria, de care îlŭ despartŭ de treidecĭ de anĭ şi mai bine convicţiunile sale politice. Dar vestea despre esposiţiune, despre progresele oraşului Peşta şi succesele vieţei publice maghiare a electrisatŭ inima bĕtrênului patriotŭ „fără de patriă“ aşa de multŭ, în câtŭ s'a aprinsŭ şi şi-a trimisŭ portretulŭ în Ungaria, ca sĕ fie „celŭ puţinŭ chipulŭ sĕu de faţă la serbarea, unde Regele, membrii casei habsburgice, curtea vienesă şi trămişii suveranilorŭ europenĭ se închinau cu respectŭ dinaintea mărirei acestei naţiunĭ.“ („Bud. Hir.“ dela 8 Mai.)

Dar ce sĕ vedĭ? Acum la apusulŭ vieţii sale, acestŭ „patriarcŭ alŭ epocei libertăţii maghiare“ primesce rĕspunsulŭ, că *nu-lŭ lasă sĕ între în esposiţiune.* Cu alte cuvinte juriulŭ esposiţiunei a respinsŭ portretulŭ lui Kossuth Lajos.

Numita fóiă, care publică „cutrierătórea“ scire, dice că-i cade fórte greu, ar dorí sĕ tacă, dér nu mai póte tăcé faţă cu-o ofensă ca acésta, ce se face lui Kossuth.

In hotărîrea juriului numita fóiă maghiară nu află nicĭ unŭ motivŭ întemeiatŭ. Pretecstulŭ că n'a fostŭ bunŭ portretulŭ nu póte fi valabilŭ, pentru că membrii juriului nicĭ n'au vĕdutŭ pe Kossuth póte în viaţa lorŭ şi pentru că Kossuth însuşĭ l'a declaratŭ de bunŭ. Asemenea nu va puté susţiné juriulŭ, că pictorulŭ femeninŭ n'ar fi destulŭ de înaintatŭ, ca sĕ i-se dé întrare în salonulŭ picturei, căcĭ acelaşŭ juriu a încuviinţatŭ d'a se espune unŭ altŭ portretŭ alŭ Vilmei Parlaghi.

E clarŭ prin urmare, că tendinţa a fostŭ d'a elimina portretulŭ lui Kossuth din esposiţiune.

Nu s'au sfiitŭ membrii juriului — esclamă „Bud. Hirl.“ — d'a-o face în modŭ fórte bruscŭ şi vătămătorŭ. Ei au uitatŭ câtŭ au de a multămí Maghiarii acestui bărbatŭ, câtŭ a suferitŭ şi sufere pentru naţiune; au uitatŭ că Kossuth a arangiatŭ în Ungaria cea dintêiu esposiţiune.

Scim înainte dice „Bud. Hirl.,“ ce vor rĕspunde membrii juriului şi numai acestŭ rĕspunsŭ ni'lŭ potŭ da, că adecă: „din anumite puncte de vedere *hiperleale* nu se póte uní la unŭ locŭ *presenţa lui Kossuth cu presenţa curţii* la esposiţiune.“

Dér o naţiune, conscia de sine, adauge fóia maghiară, nu póte sĕ'şĭ tăgăduiască trecutulŭ istoricŭ, fie faţă cu orĭ şi ce feliu de strălucire a curţii. De aceea condamnă servilismulŭ membrilorŭ juriului esposiţiunii din Pesta cu atâtŭ mai vîrtosŭ cu câtŭ Kossuth aparţine deja istoriei şi „nu ia parte la politica activă maghiară.“

Până aicĭ amŭ reprodusŭ în resumatŭ scurtŭ părerea fóiei pestane în acésta afacere. Ajungêndŭ la capitolulŭ „politicei active“ Kossuthiste, ne vedemŭ silitĭ de a-i observá, că nu este destulŭ de bine înformată séu că ignoréză întêmplările timpului din urmă, căcĭ abia au trecutŭ patru septĕmânĭ, de când s'a publicatŭ în Transilvania, că Kossuth Lajos s'a făcutŭ membru activŭ şi fundatorŭ alŭ reuniunei de maghiarisare din Clujiu, care sub masca culturei urmăresce scopurĭ curatŭ politice şi căreia chiar prin organisaţiunea ei i se dă unŭ caracterŭ eminamente politicŭ.

Mai vĕdurămŭ afară de acésta cum ceilalţĭ Unguri, cari nu sciu ce e suferinţa şi ce însemnéză a te crede séu a fi tractatŭ ca omŭ „făr' de patriă“, facŭ politică activă cu Kossuth, cum chiar ómenii guvernului nu se sfiescŭ d'a se folosi de numele şi de popularitatea lui Kossuth spre a face propagandă cu elŭ în contra naţionalităţilorŭ nemaghiare.

Nimicŭ nu póte mai bine ilustrá duplicitatea politicei guvernului tisaistŭ ca împrejurarea, că pre când ómenii lui adună banĭ în Ardélŭ sub firma lui Kossuth pentru scopurile lorŭ de maghiarisare, în Pesta aceiaşĭ mamelucĭ uiduescŭ portretulŭ fostului guvernatorŭ din esposiţiune.

—o—

Rĕspunsurile d-lui Tisza.

II.

In numĕrulŭ trecutŭ amŭ arĕtatŭ o parte din comentarele ce le face „Sieb. deutsch. Tageblatt“ la rĕspunsurile ce le-a datŭ ministrulŭ-preşedinte Tisza la interpelările deputaţilorŭ Babeşŭ şi Truţa. Numita fóiă continuă cu comentariele sale astfelŭ:

„Totŭ aşa de straniu sună în gura ministrului-preşedinte Tisza afirmarea, că »domnulŭ deputatŭ nu'mĭ póte arătá nicĭ unŭ statŭ, unde diferitele rasse şi naţionalităţĭ se potŭ desvoltá atâtŭ de liberŭ, ca în Ungaria.« Ministrului-preşedinte i-se póte arĕtá nu numai unulŭ, ci mai multe state, unde naţionalităţile se potŭ desvoltá mai liberŭ, decâtŭ în Ungaria. Este Austria, celălaltŭ statŭ alŭ monarchiei. In camera deputaţilorŭ austriacĭ póte vorbí fiecare în limba sa maternă, nemţesce, italienesce, cehesce, polonesce, rutenesce, slovenesce ş. a.; în camera ungurésca însă numai unguresce séu celŭ multŭ croatesce celŭ ce e Croatŭ. In Austria limba judecătoriilorŭ se îndréptă după poporaţiune, chiar şi negermană (cehă, polonă, ruténă, slovénă ş. a.) Hârtiile procesuale ale advocaţilorŭ se primescŭ de cătră tribunale, ba chiar şi sentinţele se dau şi în limbă negermană, acusatulŭ póte sĕ se apere în limba sa maternă; în Ungaria din contră hârtiile nemaghiare ale advocaţilorŭ *) se respingŭ de cătră tribunalele de prima instanţă, sentinţele se dau numai în limba maghiară, acusatulŭ nemaghiarŭ nu se apĕră în limba sa maternă, ci numai unguresce.

In Austria statulŭ întreţine şi gimnasii şi scóle reale cehe, polone, slovene, ba chiar şi universităţĭ cu limba de propunere cehă şi polonă; în Ungaria chiar după legea »despre egala îndreptăţire a naţionalităţilorŭ« instrucţiunea academică trebue sĕ fie maghiară; nu s'a împlinitŭ nicĭ măcarŭ îndatorirea ce i se impune prin acéstă lege (§ 17) guvernului, de a îngriji pentru instrucţiunea tinerimei nemaghiare în scólele medii în limba ei maternă; nu esistă în Ungaria nicĭ măcar o singură scólă mediă cu limba de instrucţiune nemaghiară şi susţinută de statŭ; ba încă Germanii în Ungaria propriă n'au nicĭ unŭ gimnasiu germanŭ, nicĭ o scólă reală germană, cei 120,000 de Germanĭ din Budapesta n'au nicĭ măcar o scólă elementară germană, şi încetarea celei din urmă scóle elementare germane în Budapesta a fostŭ salutată de ministrulŭ instrucţiunei, în alŭ decelea raportŭ oficialŭ alŭ sĕu, ca o faptă care merită »mulţămita naţiunei.«

Amŭ puté aduce mai multe asemĕnărĭ, ba chiar şi mai multe esemple. Dar ne referimŭ numai la Elveţia, unde egala îndreptăţire a celorŭ trei limbĭ ale ţĕrii: germane, francese şi italiane, este deplinŭ esecutată, — apoi la Belgia, unde limba flamandă şi cea francesă se bucură de egală îngrijire a guvernului.

Aceeaşĭ valóre, ca amintitele frase ale lui Tisza, are cealaltă asigurare a sa, că elŭ urmăresce activitatea naţionalităţilorŭ »cu cea mai mare bunăvoinţă acolo unde ţintesce între marginile legii binele lorŭ propriu.« E greu sĕ nu scrii satiră. Acelaşĭ Tisza îşĭ revindică »cea mai mare bunăvoinţă« pentru naţionalităţĭ, sub alŭ cărui guvernŭ s'a creatŭ aspra lege despre instrucţiunea obligată a limbei maghiare în scólele poporale nemaghiare, şi totŭ aşa de aspra lege a scólelorŭ medii, sub alŭ cărui guvernŭ s'a promovatŭ oficialŭ maghiarisarea şi s'a propagatŭ cu atâta avêntŭ, ca sub nicĭ unŭ guvernŭ până acum; sub alŭ cărui guvernŭ directorulŭ forestierŭ r. Girsik printr'o ordonanţă oficială (nr. 101 din 16 Dec. 1881) provócă pe funcţionarii forestierĭ sĕ'şĭ maghiariseze numele şi le promite pentru acésta avantage, fără a fi desaprobatŭ, — acelaşĭ ministru Tisza, care cu ordonanţa din 21 Febr. 1885 Nr. 9066 refusă aprobarea statutelorŭ reuniunei române »Opinca română,« a cărei activitate 'şĭ-o mărginea numai la naţionalitatea română, motivândŭ respingerea, „că reuniunea plănuită prin acţiunea sa în sensulŭ statutelorŭ presentate ar periclitá convetuirea pacĭnică a diferitelorŭ naţionalităţĭ, pe când într'o altă ordonanţă, apĕrarea comitatului Sibiiu în contra »reuniunilorŭ maghiare de cultură« ce se impunŭ cu sila şi care suntŭ îndreptate spre a propaga maghiarismulŭ între naţionalităţile nemaghiare, o desemnéză ca „o periclitare a ideii unităţii statului ungarŭ şi a păcii interne. Nu e de miratŭ, dacă acelaşŭ ministru în rĕspunsulŭ sĕu replică deputatului Truţa, »că de o persecutare a naţionalităţilorŭ în ţĕră peste totŭ séu în părţile ardelene ale ţĕrii prin organele statului, prin presă şi prin societatea maghiară nimenea nu póte avea cunoştinţă, pentru că aşa ceva nu esistă.« Cumcă nimenea nu póte avea cunostinţă despre aceea, e prea multŭ disŭ. Ar fi mai demnŭ de credutŭ, dacă Tisza s'ar fi marginitŭ a spune, că elŭ, carele în timpulŭ guvernului sĕu de dece anĭ în nicĭ unŭ singurŭ casŭ n'a datŭ dreptate plângerei vre-unei naţionalităţĭ nemaghiare, asupra împilărei limbei, în contra vre-unui organŭ de statŭ şi care oferă celŭ mai liberŭ terenŭ societăţii maghiare în reuniunile lorŭ de maghiarisare a numelorŭ şi în alte reuniunĭ de maghiarisare, nu vede nicĭ o persecutare a unei naţionalităţĭ prin presă în aceea, că d. e. „Magyar Polgar« provócă pe publiculŭ sĕu sĕ nu cumpere nimicŭ dela industriaşii şi economii saşĭ, cu scopŭ de a'i ruina materialicesce pe acestia şi a'i sili prin acésta a se maghiarisá.

*) In Ungaria se cere ca advocaţii nemaghiarĭ până şi numele sĕ şi-lŭ scrie unguresce. Red. Gaz.

—o—

SCIRILE ZILEI.

Incă o probă de cultură ne-o comunică »Ellenzék« după „Arad és Vidéke.“ Autoritatea oraşului Sebeşŭ, comit. Sibiului, adresase oraşului Aradŭ o cerere în limba germană. Primarulŭ Aradului, Iulius Galacz, cum vĕdŭ scrisórea germană, porunci funcţionarului respectivŭ sĕ o trimĕtă îndĕrĕtŭ cu observarea, că elŭ primesce numai hârtii scrise în limba maghiară.

—0—

Un nou furtŭ postalŭ s'a descoperitŭ în Pesta. Dintr'o pungă au dispărutŭ 19 scrisorĭ declarate cu banĭ în valóre de 5808 fl. Se bănuesce că furtulŭ s'a comisŭ în Neusatz, de unde s'a trimisŭ punga.

—0—

La cofetăria din piaţă Zoe şi Popŭ este espusă de vre-o câteva zile o lucrare prea frumósă din dragar

(o compositiune din zaharŭ şi prafŭ de gumă) »Sfatulŭ oraşului Braşovŭ.« Lucrarea este a d-lui cofetarŭ C. Popŭ, şi fără esagerare putemŭ dice, cumcă i-a succesŭ pe deplinŭ. Lucrarea e fórte migălósă şi recere multă trudă, şi cu tóte astea, acurateţa cu care e lucrată şi în deosebĭ admirabila proporţiune a tuturorŭ părţilorŭ într'o reducţiune atâtŭ de mică, până în cele mai micĭ amănunte, ne face sĕ vedemŭ, în lucrarea acésta, o lucrare adevĕratŭ de artă. La turnulŭ sfatului se află şi cele patru table ale orologiului şi la unulŭ din ele este aplicatŭ unŭ mecanismŭ, care arată timpulŭ rivalisândŭ cu alŭ adevĕratului Sfatŭ.

—0—

„Românulŭ« rógă persónele, care posedŭ: „Catechismulŭ sătĕnului românŭ şi scrisorile cătră femeile române« de C. A. Rosetti, sĕ binevoiască a le împrumuta pentru câte-va dile redacţiunei »Românului.«

—0—

Comerciantulŭ Avram Goldenberg din Galaţĭ a fostŭ declaratŭ în stare de falimentŭ. De asemenea e declaratŭ falitŭ comerciantulŭ A. Friedmann din Brăila.

—0—

Cetimŭ în »România liberă:« In anulŭ ăsta a începutŭ la Paris o interesantă publicaţiune lunară intitulată „Revue française,“ sub direcţiunea cunoscutului filorománŭ, d. Edouard Marbeau, care a vizitatŭ ţara nóstră în anulŭ 1879 şi a publicatŭ apoi mai multe articule, prin diarele franceze, despre noi şi interesanta carte »Un nouveau royaume.“ In revista de acum, d. Marbeau conrinuă a se ocupa cu interesă de ţara nóstră. Astfelŭ, în numĕrulŭ din Maiu găsimŭ următórele articole: Roumaine. — Situation économique, I. Em. Kostachi Epureano. Constantin Rosetti — Ed M. Conférence du R. P. Ollivier sur Bucarest. Totŭ în acestŭ numĕrŭ figuréză: Charta regatului României şi costume de ale ţĕranilorŭ Românĭ. Sperămŭ că acéstă Revistă va întêlni cititorĭ în ţara nóstră, carĭ sĕ încuragieze astfelŭ pe simpaticulŭ filorománŭ, în a face cunoscută strĕinătăţii mai de aprópe ţara nóstră. Abonamenţulŭ pe anŭ costă 30 francĭ şi se adreséză librăriei Chaix, 20 rue Bergère, Paris.

O întêmpinare.

D. căpitanŭ alŭ poliţiei de aicĭ ne trimite unŭ rĕspunsŭ la corespondenţa nóstră privitóre la afacerea nenorocitului V. Olteanu. Suntemŭ şi noi de acordŭ cu d. căpitanŭ, ca sĕ aşteptămŭ resultatulŭ cercetărei judecătorescĭ. Ne mirămŭ însĕ, că înainte d'a se cunósce acestŭ resultatŭ d. căpitanŭ declară, că informaţiunile nóstre n'ar fi de totŭ corĕspundĕtóre cu faptele întêmplate. Étă rĕspunsulŭ:

Domnule Redactorŭ!

Asupra notiţei apĕrute în preţuitulŭ D-Vóstră diarŭ Nr. 92 sub titlulŭ »Barbariă poliţienéscă,“ Vé rogŭ ca sĕ-mĭ publicaţĭ următórele observaţiunĭ:

Cum şi pe basa cărorŭ date autentice şi-a basatŭ D-lŭ Redactorŭ informaţiunile asupra acestui casŭ nenorocitŭ, acésta nu o sciu şi nicĭ voescŭ sĕ o sciu, numai însĕ atâtŭ îmĭ permitŭ de a observà, cumcă aceste informaţiunĭ nu corĕspundŭ de felŭ referinţelorŭ faptice.

Prin fasionarea organelorŭ oficióse, carĭ au fostŭ de faţă, s'a constatatŭ pân'acum, cumcă soldatulŭ de poliţiă Biro Iozsef a comisŭ faptulŭ, împreunatŭ cu unŭ sfĕrşitŭ atâtŭ de durerosŭ, fără intenţiune. Arma a folosit'o pentru apĕrarea persónei sale proprie în contra iritaţiunei ómenilorŭ, causate prin incidentulŭ cu prevaricantulŭ ramurilorŭ de frunză verde.

De altcum recomandŭ, ca sĕ se aştepte resultatulŭ inquisiţiunilorŭ suscepute deja de competentulŭ forŭ judecătorescŭ, punêndŭ de sigurŭ pe fiecare în posiţiune, de a şĭ da o opiniune cu totulŭ obiectivă asupra cestionatului casŭ.

Braşovŭ în 8 Maiu 1885.

Cu distinsŭ respectŭ

Fr. Hiemesch,

căpitanŭ orăşenescŭ.

Afaceri locale.

Primirămŭ o scrisóre subscrisă de d. G. Navrea jun. cu privire la cele publicate în Nr. 93. alŭ fóiei nóstre despre şedinţa sinodului parochialŭ alŭ bisericei Sf. Nicolae din Scheiu, în care s'a alesŭ comitetulŭ parochialŭ, epitropia şi delegaţiunile scolare. In numita scrisóre se dice între altele, că schimbările esenţiale nu s'au făcutŭ decâtŭ prin alegerea în epitropiă a d-lui primarŭ D. I. Pascu în loculŭ colegului d-sale I. M. Burbea şi că sinodulŭ a avutŭ în vedere interesele scólelorŭ alegêndŭ în delegaţiunĭ 3 profesorĭ, pre când în delegaţiunile dela biserica din cetate nu se află nicĭ unulŭ alesŭ. »Aicĭ póte ar fi pututŭ fi vorbă de mâhnire,« adauge scrisórea. Că şedinţa sinodului a fostŭ turbulentă, admite scriitorulŭ, dar dice că turbulenţa ar fi provocat'o chiar d. epitropŭ. I. Manole, apostrofândŭ aspru pe unŭ membru din sinodŭ, şi dacă d. protopopŭ nu l'a chematŭ la ordine, causa ar fi că a luatŭ în considerare etatea înaintată a d-sale. Scrisórea mai susţine, că »mâhnirea inteligenţei« de care se vorbesce în Nr. 93 alŭ »Gazetei« ar fi numai închipuită, că nu s'arŭ fi comisŭ abusurĭ şi că demisiunea d-lorŭ Andreiu Lupanŭ şi I. Manole din epitopiă n'ar sta în legătură cu cele petrecute în sinodŭ, căcĭ celŭ dintêiu mai de multŭ a disŭ că se retrage, ér celŭ din urmă a mai demisionatŭ şi altădată. Scrisórea se finesce cu următórele cuvinte: »Mi se pare curiósă în darea de sémă espresiunea »clică,“ nu sciu ce vrea sĕ însemne acestŭ cuvêntŭ, dér dacă vrea sĕ înţelégă prin cuvêntulŭ clică marea maioritate a sinodulni parochialŭ, apoi atuncĭ espresiunea e rĕu alésă.«

N'amŭ publicatŭ corespondenţa în întregulŭ ei, pentrucă nu voimŭ sĕ se ocupe fóia nóstră cu persóne, ci numai cu principii şi cu fapte. Lăsămŭ ca sĕ judece cei ce au fost de faţă dacă afirmările de mai sus sunt mai corĕspundĕtóre adevĕrului decâtŭ cele din Nr. 93.

Ce privesce espresiunea de „clică“ sub acésta se póte înţelege chiar şi o maioritate, care nu lucréză din propria'i convingere, ci se face instrumentulŭ unei singure séu câtorva persóne. Ér «clicaşĭ» suntŭ toţĭ aceia, din cari se compune »clica.« Numai în sensulŭ acesta credemŭ, că a întrebuinţatŭ corespondentulŭ nostru numirea de „clică“ şi „clicaşĭ,“ fără a voi sĕ vateme pe nimenea personalŭ.

CORESPONDENŢA PART. A »GAZ. TRANS.«

Pesta, 6 Maiu n. 1885.

(D'ale esposiţiunei).

Domnule Redactorŭ! Voiescŭ a vĕ împărtăşi una altă dela esposiţiunea din Budapesta, mai alesŭ cu privire la Românĭ. In prima di de deschidere au pututŭ întrá cei chiemaţĭ cu bilete roşii şi bilete albe, şi carĭ şi-au scosŭ bilete de întrare cu 5 fl. de persónă. Cei cu bilete roşii au pututŭ întrá în apropiare nemijlocită a suitei curţii regale, ér cei cu bilete albe au statŭ pe loculŭ dintre pórta de întrare şi pavilionulŭ industriei, celŭ mai mare dintre pavilióne, fiind despărţiţĭ prin cordonŭ de trupa celorŭ cu bilete roşii, grupaţĭ în jurulŭ pavilionului regalŭ.

Pompa desvoltată cu acéstă ocasiune, numele celor presenţĭ din familia regală, ale ambasadorilor străinĭ, ale magnaţilorŭ şi autorităţilorŭ publice şcl., discursurile cetite, tóte le-aţĭ pututŭ ceti din diare, mai cu deamănuntulŭ, decâtŭ cum vi le-aşŭ puté eu descrie; am numai sĕ mai însemnŭ, că cei chiemaţĭ cu bilete albe, deşi era prescrisŭ sĕ se înfăţişeze în fracŭ şi cravată albă, nu s'au ţinutŭ de acestŭ ordinŭ, ci au întratŭ fiăcare după gustulŭ propriu şi nu prea sĕrbătorescŭ, fără ca sĕ fi fostŭ împedecaţĭ la întrare.

Industria propriu ungară culminéză în ceramica (pocelaneriă) dela Pécs (Fünf-Kirchen, Cincĭ-bisericĭ) a lui Zsolnay, şi într'adevĕrŭ de nu e superióră celei chinese, îi este egală, frumosulŭ coloritŭ variatŭ ce-lŭ dau obiectelorŭ cu puterea focului, este unŭ secretŭ alŭ acelei fabrice, carea scie aplica forţa focului cu 40—50 de grade mai tare, ca alte fabricĭ de porcelanŭ ale Europei. Princesa de coróna Stefania a cumpĕratŭ mai multe obiecte, se înţelege că preţurile suntŭ pipărate.

După ce amŭ datŭ tributul recerut industriei prime ungare, nu mĕ demitŭ cu acéstă ocasiune şi la amintirea altora, căcĭ atuncĭ ar trebui sĕ fiu prea lungŭ în acéstă referadă, ci mĕ mărginescŭ cum disei mai susŭ, la cele ce intereséză deocamdată pe publiculŭ românŭ, căruia trebuie sĕ-i scrie diaristica română.

De sine se înţelege, că orĭ la care esposiţiune, în prima sĕptămână, ba se póte dice în prima lună arangiarea obiectelorŭ nu este complectă. Şi aicĭ multe pachete, lădĭ etc. suntŭ încă nedesfăcute, altele acuma sosescŭ, prin urmare expunerea tuturorŭ obiectelorŭ se póte calculá abia pe la mijloculŭ lui Iuniu.

Din celea ce amŭ pututŭ vedea în grabă mare ca obiecte românescĭ suntŭ: O casă română din comitatulŭ Huniădórei, prea simplă, primitivă, în carea nu poţĭ găsi industriă de dómne ajută, îmbrăcaţĭ unŭ bărbatŭ şi o femeeă în costumŭ ţĕrănescŭ, unŭ patŭ cu covorŭ, masă, cuierŭ cu ştergare brodate, nu sciu cine le-a trimisŭ, dér dacă voia sĕ arăte publicului industria casnică română, puté sĕ afle obiectele de frunte şi nu códa acestora.

Altă casă, totŭ în acelŭ pavilionŭ, adecă alŭ industriei casnice (házi ipar csarnok), este una din comitatulŭ Caraşului, cu totulŭ superióră celei din Huniădóra, şi aicĭ unŭ bărbatŭ şi o femeeă costumaţĭ, mai multe obiecte, instrumente de casă, ţesăturĭ, cusăturĭ, brodării, lucrurĭ de mână etc., nu voescŭ sĕ le laudŭ eu, ci trebue sĕ amintescŭ, că Maiestatea Sa regele, Duminecă (în 3 Maiu) punctŭ la 1 óră a ajunsŭ, cu cei ce-lŭ conduceau prin esposiţiune, la acéstă casă, şi eu avêndŭ ocasiune norocită de-a puté sta în apropiere, am auditŭ când dise regele: Acestia suntŭ Românĭ? — Da Maiestate! Regele: Asta e frumosŭ, chiar frumóse lucrurĭ, e frumosŭ! adecă cuvêntulŭ »frumosŭ« l'a esprimatŭ de trei orĭ.

Totŭ în acestŭ pavilionŭ este şi unŭ costumŭ femeescŭ românŭ, espusŭ de dómna Leontina Romanŭ, soţia d-lui deputatŭ şi profesorŭ universitarŭ Ales. Romanŭ, este frumosŭ şi meritŭ o atenţiune espresă. Sêrbimea de pela Szabadka şi Kikinda este representată tare în acestŭ pavilionŭ, prin obiecte din industria casnică; suntŭ espuse în mai multe despărţiturĭ şi se póte observá, că damele, carĭ dau esplicaţiunĭ óspeţilorŭ mai înalţĭ, le arată

FOILETONŬ.

Istoria unei păpuşĭ *).

Scumpele mele păpuşele! odată mi-a povestitŭ o frumósă păpuşă istoria ei şi eu vĕ voiu povesti-o aşa după cum mi-a spus'o ea, — decĭ ascultaţi-mĕ:

„Mai înainte de tóte trebue sĕ sciţĭ, că amŭ fostŭ fabricată la Nürnberg şi pusă fiindŭ într'o ladă d'impreună cu multe alte companióne de-ale mele, m'au espedatŭ la Bucurescĭ. Nu vĕ voiŭ povesti tóte întêmplările călĕtoriei — sciu însĕ atâta, că deşi pe ladă era scrisŭ: »lucrurĭ frângibile«, am fostŭ în totŭ timpulŭ călĕtoriei nóstre aruncate încóce şi încolo, şi e minune că nu mi-amŭ ruptŭ gâtulŭ şi că amŭ ajunsŭ sănĕtósă şi intrégă la Bucurescĭ.

Abia ajunsă la destinulŭ meu, unŭ domnŭ mĕ luà cu multă delicateţă în mână, mĕ privì, şi apoi dise către o dómnă, ce era acolo:

Uite-o! câtŭ e de frumósă! Şi câtŭ e de elegantŭ îmbrăcată! Cine va voi sĕ-o cumpere trebue sĕ o plătéscă scumpŭ. Astfelŭ dicêndŭ, acăţà unŭ biletaşŭ de vestmêntulŭ meu, pe care era scrisŭ unŭ numĕrŭ, mĕ acăţà apoi la feréstra boltei, îngrijindŭ de a mĕ acoperí cu unŭ clopotŭ de sticlă.

In acéstă posiţiă amŭ statŭ multŭ timpŭ; în tótă diminéţa domnulŭ boltei mĕ curăţá cu-o periuţă, ca sĕ nu mĕ strice prafulŭ, şi apoi mĕ punea éră la loculŭ meu. Mai târdiu vedeamŭ venindŭ copiliţe frumóse însoţite de dame elegante şi — spunêndŭ dreptŭ — tóte mĕ privéu, ér copiliţele arătau mereu cu mâna spre mine. Mamele însĕ, când audiau de preţulŭ ce costamŭ, dicéu: —N'am atâţia banĭ pentru a cumpĕra acéstă păpuşă. Alegeţĭ alta! Şi ele se îndestuléu în sfĕrşitŭ şi cu alta, mai puţinŭ frumósă ca mine şi se ducéu acasă. Mie însĕ nu 'mĭ mergea chiar rĕu în acéstă boltă, dér mĕ urîsemŭ sĕ stau totŭ la unŭ locŭ şi dorémŭ fórte multŭ sĕ vină cineva şi sĕ mĕ cumpere.

Dorémŭ sĕ vĕdŭ câte ceva nou şi visámŭ sĕ mergŭ şi sĕ locuescŭ în unŭ palatŭ frumosŭ séu sĕ amŭ unŭ patŭ de aurŭ şi unŭ salonŭ cu tapete de damascŭ orĭ sĕ fiu în societatea unei patróne graţióse, care sĕ mĕ ducă pe icĭ pe colo, spre a vedé lucrurĭ frumóse, şi invidiamŭ pe companiónele mele ce se ducéŭ una câte una, lăsându-mĕ singură. Insĕ nimenĭ nu voia sĕ scie de mine! — E prea scumpă! dicéu şi 'şi alegéu alta.

In sfĕrşitŭ într'o di, stĕtŭ înaintea boltei o caléscă frumósă, din care se scoborî o damă învelită într'unŭ elegantŭ vestmêntŭ cu blană şi o fetiţă îmbrăcată în catifea. Abia intrate, privirele fetiţei se şi îndreptară spre mine, şi ea dise arĕtându-mĕ cu degetulŭ: — Mamă! vréu asta.

Dama într'adevĕrŭ află că costamŭ prea multŭ, dér vĕdêndŭ că altfelŭ fetiţa se punea la plânsŭ, mĕ cumpĕrà dicêndu'i: — Ţi-o facŭ presentŭ, cu condiţia însĕ că vei avea grije de ea şi nu o vei strica în câte-va dile.

Fetiţa mĕ strîngea în braţele ei şi sărea de bucuriă şi eu încă eramŭ de totŭ mulţămită, că amŭ pututŭ scăpa odată din prinsórea în care amŭ fostŭ, spre a vedé câte ceva nou. Intr'aceea amŭ traversatŭ cetatea în caléscă, apoi intrarămŭ în unŭ palatŭ frumosŭ şi aşa de mare cum nu mai vĕdusemŭ până atuncĭ, şi fetiţa, care se chiăma Florica, mĕ conduse îndată la tata ei, la camerieră, la bucătăresă, la vizitiu, în sfĕrşitŭ la toţĭ — cărora mĕ arătá ca pe o minune, dicêndŭ că sunt frumósă, că amŭ pĕrŭ blondŭ ca aurulŭ; mĕ luau apoi fiecare în braţe ca sĕ mĕ privéscă mai de aprópe şi în cele dintêiu momente eram admirată şi onorată.

In cea dintêiu nópte Florica voia sĕ mĕ aibă în patŭ cu ea şi a doua di nu voia nicĭ baremĭ sĕ mérgă la preumblare, voindŭ mai bucurósă sĕ rĕmână cu mine acasă.

Astfelŭ credémŭ a fi ajunsŭ culmea fericirei şi în acestŭ chipŭ restulŭ vieţei mele l'aşŭ fi petrecutŭ fórte veselă; dar nu fŭ chiarŭ aşa. Câteva dile mai târdiu o mătuşe a Floricei îi aduse o păpuşe dela Parisŭ, ce

*) Ce atinge literatura cărţilorŭ ilustrate séu neilustrate pentru copii, la noi Românii s'a făcutŭ încă fórte puţinŭ. Afară de câteva cărticele, traduse din limba francesă séu germană, n'avemŭ mai nimicŭ, şi şi acele sunt mai multŭ rĕspândile în România, ér la noi în Ardélŭ, Ungaria etc. se vĕdŭ rarĭ familii române, carĭ posedŭ aceste puţine cărticele.

Sperândŭ că se vorŭ afla şi între noi ceştĭ de dincóce de Carpaţĭ ómenĭ competenţĭ în materiă, amŭ tradusŭ acéstă frumósă istorióră din eleganta limbă italiană, sora nóstră cea mai bună. O amică a copiilorŭ (Cordelia) a scrisŭ mai multe volume cu de aceste istorióre şi ilustrate, carĭ făcură la apărerea lorŭ mare fuóre. Câte lucrurĭ frumóse se facŭ la alte popóre pentru fericiţii copilaşĭ!!

Cartea, din care s'a tradusŭ acéstă noveletă, se numesce: »Entre nevica«, tip. Milano la Treves.

cu simpatiă şi predilecţiune; de sine se înţelege, că aceste dame maghiare suntŭ din societăţile cele mai bune.

Dar sĕ mergemŭ la pavilionulŭ orientalŭ. Cum întri aicĭ, prima cameră în drépta este, precum se vede, destinată pentru România; în aste trei dulapurĭ cu uşĭ de sticlă, scrisŭ de-asupra: articlii industrialĭ din România (Román belföldi czikkek) — poţĭ găsi paltóne, (ţundre, şube) ţĕrănescĭ din habă albă, ciórecĭ, cojóce din pei, lucrurĭ de mână, brodate, ţĕsute, cusute etc., pe păretele stângŭ alŭ camerei covóre, ştergare, brâne, etc. lucrurĭ de mână cu inscripţiunea: »espuitorŭ Carolŭ Szatmáry« (Kiállitó Szatmáry Károly), mai stau lângă aceste nisce lucrurĭ de mână din Craiova, cu numele românŭ alŭ espuitorului, dar mi-am uitatŭ a mi-lŭ însemná. Lângă acestea cu inscripţiunea: »Romániába importált czikkek« »articli importţaţĭ în România« este unŭ ce curiosŭ: lucrurĭ carĭ arŭ puté avé valóre la popóre barbare şi anume obiecte pentru cuhnă, din tinichea (plevŭ), sticlăriă, porcelane, dar ce-ţĭ poţĭ închipuí mai ordinarŭ şi primitivŭ, încâtŭ trebue sĕ cugeţĭ că este o batjocură, arătândŭ lumii pe ce nimicurĭ ai sĕ capeţĭ banĭ în România, şi ca consecinţă, că România nicĭ d'acelea nu póte produce, ci trebuescŭ importate.

Eu din parte-mĭ nu sciu ce altŭ scopŭ póte avé acéstă caricatură; apoi décă esposiţiunea ungurésca a voitŭ sĕ arate lumei productele României, nu trebuia sĕ espună articlii importaţĭ, ci esportaţĭ din România; dreptŭ aceea ar fi bine, ca consulŭlŭ României din Budapesta sĕ le privéscă cu atenţiune, şi sĕ-şĭ céră informaţiune, cine cu ce scopŭ le-a trămisŭ? Şi că óre chiar din România suntŭ? apoi ar puté pretinde cu totŭ dreptulŭ îndepărtarea lorŭ.

Finescŭ cu aceea observare, că sorţurile lotériei esposiţiunei, carĭ se vorŭ trage in 31 Octomvre a. c., în faţă au inscripţiunea maghiară şi germană, în dosŭ francesă, italiană şi în trei limbe slavice, carĭ nu le pricepŭ, dar abună-sémă vorŭ fi croată, sêrbă şi polonă séu slavă; însĕ limba română nicăirĭ ca în palmă. Trei milióne de Românĭ din monarchia austriacă n'au meritatŭ atâta atenţiune, ca şi când n'ar esistá.

Rotuna.

Teatru maghiarŭ în Deşiu.

Formându-se acum vre-o 3 anĭ aicĭ unŭ comitetŭ pentru înfiinţarea unui teatru maghiarŭ sub preşedinţa prefectului, s'au emisŭ acţii şi s'a pusŭ la cale câştigarea fóndului trebuinciosŭ prin colecte dela comune şi privaţĭ aranjându-se şi o lotériă de obiecte.

Resultatulŭ acestorŭ lucrărĭ este, că acum de vre-o lună încóce se lucră la săparea fundamentului şi dĕrîmarea unei case vechĭ, spre edificarea casei de teatru maghiarŭ, care e datŭ în întreprindere cu 32,000 fl. v. a. la unŭ măestru din Cluşiu. Locŭlŭ l'a donatŭ oraşulŭ Deşiu.

In provocările pentru subscrierĭ îmĭ aducŭ bine aminte, că s'a scrisŭ în diarulŭ sĕptĕmânalŭ „Szolnok-Doboka«, că Maghiarii fiindŭ încunjuraţĭ şi ameninţaţĭ cu desnaţionalisare de Românĭ şi Saşĭ, fiecare sĕ jertfescă pentru teatrulŭ maghiarŭ, ca scutŭ alŭ naţiunei lorŭ; şi totuşĭ s'au aflatŭ dintre Românĭ suflete servile, carĭ sărută bâta ce-i lovesce! şi contribuiră câte 10 fl. escusându-se ca cum ar fi ei chiar Maghiarĭ, că nu potŭ dá mai multŭ pentru unŭ scopŭ atâtŭ de folositorŭ; — dar la »Asociaţiunea trunsilvană« nu dau nicĭ câte 1 fl. orĭ 5 fl.! Pre unii ca aceştia, carĭ altcum mâne vorŭ cere ştipendii pentru fii lorŭ dela »Asociaţiune«, este bine a-i ţiné în evidenţă, ca sĕ-i cunóscă naţiunea română, fiindcă aceştia aducŭ — ca şi unŭ Georgiu Popŭ şi Iosifŭ Roşca din Alba-Iulia (vedĭ Nr. 88 a. c. din „Gazeta Trans.") bune serviţii maghiarismului, — şi apoi nu se genéză a se gerá pre sine totodată de Maghiarĭ şi de Românĭ!

Dar ca sĕ nu se dică, că facŭ personalitate, de astădată — sperândŭ îndreptare — le retacŭ numele!

Sacrificatulŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz Trans.«)

Pesta, 9 Maiu. — Autorulŭ omorului duplu din Harisbazar, Emerich Balentics, în urma propunerei procurorului statului, la pertractarea finală, a fostŭ condamnatŭ la mórte prin spĕndurătóre. Balentics a declaratŭ, că după părerea sa nu merită pedépsa cu mórte, cu tóte acestea n'are intenţiunea sĕ apeleze. — Comisiunea financiară a camerei deputaţilorŭ s'a ocupatŭ cu proiectulŭ de lege asupra procurărei capitalului trebuinciosŭ pentru căile ferate ale statului, pentru fabrica de maşine a statului şi lucrătoriilorŭ de ferŭ şi oţĕlŭ dela Diosgyőr în sumă de 18,700,000 fl. pe calea unui împrumutŭ de statŭ emiţĕndu-se o rentă de 5 percente. După o desbatere amĕnunţită şi după respingerea propunerilorŭ lui Helfy, proiectulŭ de lege s'a primitŭ în tóte punctele sale.

O caracteristică.

Unŭ raportorŭ alŭ fóiei „D. Ztg.« Nr. 4788 dela 4 Maiu caracteriséză pe ministrulŭ-preşedinte ungurescŭ Tisza în modulŭ următorŭ:

»Are ceva din »bĕtrênulŭ avarŭ' séu din »Alchimistŭ;« dar mai multŭ decâtŭ tóte, din acéstă fisionomiă vedĭ pe rabulistulŭ. Pasiunea tresare în aceste trăsurĭ şi acéstă pasiune ar puté fi »îndreptată« totŭ aşa de bine asupra banilorŭ séu asupra »petrei înţeleptului,« ca şi asupra maghiarismului. Vĕdendŭ pe Tisza te gândescĭ la trăsurile sarbede ale unui Calvinŭ séu Zvingli, — da, ar fi unŭ escelentŭ modelŭ pentru unŭ »rabinŭ, care ţine o conferinţă asupra talmudului.« Zace ceva în aceste trăsurĭ, ce cu hotărîre îţĭ spune: »Dacă credeţĭ, că partea cea mai mică din ceea ce dicŭ este altfelŭ decum vĕ spunŭ, atuncĭ vĕ trântescŭ cartea în capŭ! Atuncĭ de sigurŭ vĕ veţĭ convinge!« Capului lui Tisza îi şi corĕspunde întréga lui persónă, întrega lui purtare, fiecare din mişcările sale — şi aşa vĕdendu-lŭ înveţĭ a pricepe întréga lui însemnătate, întréga lui politică. Elŭ e în órecare sensŭ încarnaţiunea maghiarismului, a puterii sale de avêntŭ, a simţului despre sine, a încrederei sale neşovăitóre în propria'i putere şi în órba ocârmuire a sorţii, a nenduplecării şi — încăpăţinării sale.«

DIVERSE.

O fermecătóre. — O femeiă bĕtrână, urîtă şi pitică, unŭ adevĕratŭ prototipŭ alŭ unei vrăjitóre, se afla deunădile naintea tribunalului suptŭ acusaţiunea de escrocheriă, comisă în paguba unei alte femei próstă, superstiţiósă şi lesne credĕtóre. Suma sustrasă credulităţii acestei femei este peste o sută fiorinĭ. Pricina datéză cam de multŭ: la 24 Noemvre 1877 acusata Teresia Rigo, care venea în tóte dilele la precupéţa Anna Schindler spre a-i da cu cărţile şi a-i proroci noroculŭ, a sciutŭ prin talentulŭ sĕu oratoricŭ şi persuasivŭ s'o convingă, că nimicŭ n'ar fi mai lesne decâtŭ a preface prin congiurărĭ afacerile cele mai rele în fórte bune; dér congiurările singure nu folosescŭ, décă persóna care le pronunţă nu are asupra'şĭ o sumă de o sută de fiorinĭ, cu carĭ trebue sĕ mérgă la o rĕspântiă de stradă, unde sĕ pronunţe cuvintele magice învêrtindŭ în acelaşĭ timpŭ suma de banĭ; banii însĕ nu se perdŭ, ci după ce vorŭ fi servitŭ pentru farmecŭ, ea le va înapoia şi se va mulţămi cu ceeace dómna Schindler va găsi cu cale a-i oferi dreptŭ rĕsplătirea ostenelelorŭ sale. Anna Schindler însĕ era departe d'a poseda sute de florinĭ, dér vrăjitórea, deprinsă sĕ înlature obstacolele, găsì unŭ remediu şi pentru acésta, arătândŭ că în lipsă de banĭ gata potŭ servi şi giuvaere preţióse şi orĭce lucru de valóre lesne transportabilŭ, destulŭ numai sĕ represinte suma de o sută florinĭ; unŭ escedinte nu strică, dér o lipsă ar paralisa efectulŭ farmecului. Neghióba precupéţă îi înmână dér trei-spre-dece fiorinĭ, toţĭ banii câţĭ avea în casă, bijuterii, argintăria şi alte obiecte şi în fine, ca sĕ nu lipséscă nimicŭ din suma cerută, îşĭ scóse chiar şi cerceii din urechĭ. Nemulţumindu-se cu atâtea, fermecătórea Rigo îi cerŭ şi unŭ şalŭ, ca sĕ pue obiectele într'însulŭ, recomandândŭ precupeţei s'o aştepte la prăvăliă şi sĕ păstreze celŭ mai absolutŭ secretŭ până la întórcerea ei. Se înţelege, că Anna Schindler n'a mai vĕdut'o nicĭ odată şi că nicĭ afacerile prăvăliei nu luaseră doritulŭ sborŭ. Afară d'acésta avŭ sĕ mai îndure mustrările bărbatului sĕu, căruia îi povestì unŭ basmŭ, că ar fi fostŭ jăfuită de hoţĭ. Suntŭ numai puţine dile decând Anna Schindler revĕdŭ pe stradă pe fermecătórea Rigo şi, fără a se mai teme de farmecele séle, mijlocì arestarea ei. Acusata tăgăduia faptulŭ ce i se imputa, dechiarândŭ că nicĭ nu cunósce pe reclamantă, dér tribunalulŭ, constatândŭ identitatea ei, o condamnà la patru lunĭ de închisóre.

MULŢĂMITĂ PUBLICĂ.

Subscrişii aducŭ prin acésta în numele societăţii de lectură »In. M. Clainiană« a teologilorŭ din Blaşiu cea mai cordială mulţămită domnului Georgiu Boerŭ din Vadŭ supra-locotenente c. r. în pensiune, domiciliatŭ în Cohalmŭ, pentru darulŭ mărinimosŭ de 10 fl. v. a. ca taxă de membru fundatorŭ la sus amintita Societate.

Dée bunulŭ Dĕu, ca fapta nobilă şi démnă de tótă lauda a domnului George Boerŭ sĕ afle mulţĭ imitatorĭ, iubitorĭ de cultură şi progresŭ ca D-Sa.

Pentru Societatea de lectură »In. M. Clain.«

Blaşiu, 6 Maiu 1885.

Nicolau Toganŭ, preşedinte. *Parteniu Birlea*, not. coresp.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 8 Maiu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	96.10	Bonurĭ croato-slavone	101.—
Rentă de hârtiă 5%	92.25	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	96.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146.—	Imprumutulŭ cu premiu ung.	116 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.—	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	119 40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.—	Renta de hârtiă austriacă	82.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	107.40	Renta de arg. austr.	82.40
Bonurĭ rurale ungare	102.50	Renta de aurŭ austr.	107 25
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.25	Losurile din 1860	139 —
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.—	Acţiunile bănceĭ austro-ungare	853 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.—	Act. bănceĭ de creditŭ ung.	288.50
Bonurĭ rurale transilvane	100.75	Act. bănceĭ de creditŭ austr.	287.75
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 85
		Napoleon-d'orĭ	9.86—
		Mărcĭ 100 imp. germ.	61.—
		Londra 10 Livres sterlinge	124.90

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

dicea: »tata« şi »mama« şi cânta din pianŭ. Florica de totŭ fericită acum cu acéstă păpuşă nouă, începù a mĕ maltrata şi a mĕ lăsa prin vr'unŭ unghiuleţŭ, fără de a mĕ mai privi măcarŭ, şi vĕ puteţĭ închipui câtŭ suferém vedendu-mĕ tractată astfelŭ, după ce fusesemŭ cât-va timpŭ predilecta ei. Totuşĭ amŭ resistatŭ tuturorŭ acestorŭ maltratărĭ şi eramŭ încă frumósă; dér într'o di Florica voindŭ a'şĭ pune în ordine uneltele de cuhnă, ce le căpĕtase presentŭ, făcù între altele unŭ felŭ de plăcintă şi unŭ picŭ de lapte şi avù frumósa inspiraţiune de a mĕ arunca într'o ólă cu capu 'n josŭ şi cu piciórele 'n susŭ, ca sĕ o gustŭ, ba nu se îndestulì de a'mĭ mânji faţa şi perii mei cei blondĭ cu acéstă papă, ci mânjì cu o linguriţă şi unŭ césornicŭ frumosŭ, pe care 'lŭ căpĕtase presentŭ dela tata ei.

Intr'adevĕrŭ, când mĕ duse sĕ mĕ arate mamei sale, acésta o mustrà, căcĭ mi-a mânjitŭ faţa şi 'i dise că nu îi va mai cumpĕra alte păpuşĭ nouĕ. Florica îi promise că nu va mai face astfelŭ de lucrurĭ, dér după aceea nu mai voia sĕ mĕ mai vadă, pentru că devenisemŭ urâtă; mĕ aruncà decĭ într'unŭ unghiu la o parte între alte jucării rupte şi stricate şi tóte onorurile ce le avusemŭ eu trecură la păpuşa din Paris.

De aţĭ sci cum plângemŭ în unghiuleţulŭ meu celŭ întunecosŭ după bolta vêndătorului de jucării şi câtŭ de lungi îmĭ păréu orele în acéstă grămadă de prafŭ şi de jucării stricate! In întristarea mea gândémŭ că de arŭ fi venitŭ celŭ puţinŭ unŭ şoricelŭ sĕ mĕ ródă şi astfelŭ sĕ îmi pună odată capĕtŭ vieţei.

La celŭ mai micŭ sgomotŭ, gândémŭ că a fostŭ acele, ce trebuia sĕ 'mĭ facă sfêrşitulŭ şi avémŭ o frică aşa de mare, încâtŭ de aşŭ fi fostŭ de carne şi óse — aşŭ fi tremuratŭ. Şi odată într'adevĕrŭ că şi audii órecare sgomotŭ, care mĕ făcù sĕ credŭ, că mi-a sositŭ capĕtulŭ, când vĕdui că vine Florica, mĕ luà de unŭ braţŭ şi mĕ duse în cuhnă, unde era o fetiţă rĕŭ îmbrăcată, dér cu o faţă simpatică.

— Écă aicĭ o păpuşe — dise Florica, — éc'o, tu încă te vei putea juca şi petrece cu dênsa. Fetiţa se puse pe rîsŭ şi nu se încredea de fericită ce se simţea; mulţămì Floricei, şi deşi ar fi doritŭ sĕ o sărute, nu cuteza, de órece era rĕŭ îmbrăcată, pe când Florica avea unŭ vestmêntŭ fórte elegantŭ.

Fetiţa mĕ duse scasă la ea, ţinêndu-mĕ în braţe ca pe unŭ lucru scumpŭ şi, după ce ajunse în odaia ei, mĕ curăţì multŭ timpŭ, 'mĭ ordinà pĕrulŭ, 'mĭ spălá faţa ce'mĭ era acoperită de prafŭ, şi deşi nu devenii aşa frumósă cum amŭ fostŭ, eram celŭ puţinŭ curaţică. Fetiţa acésta se chiăma Maria, şi despre marea fericire ce era în acéstă sĕrmană căsuţă n'avea nimenĭ nicĭ cea mai mică închipuire în palatulŭ celŭ bogatŭ alŭ Floricei.

Maria mĕ purtá mereu cu dênsa, mĕ culcá, mĕ îngrijea — 'mĭ povestea nĕcazurile ei; când mergea la scólă mĕ punea cu bunăvoinţă pe pătuţulŭ ei şi când venea acasă, cea dintêia sĕrutare erá a mea. In cele dintêi dile mĕ temeamŭ că Maria, căpĕtândŭ şi alte presente, mĕ va uitá şi 'ntr'o bună diminéţă mĕ va aruncá la o parte precum făcù Florica; dér' nu fù aşa. Mai întâiu de tóte nu căpĕtá presente, deórece erau sĕracĭ, apoi mĕ şi avea atâtŭ de dragă, încâtŭ credŭ că nu s'ar fi pututŭ despărţi de mine cu una cu douĕ. Astfelŭ i-am fostŭ mulţĭ anĭ companióna şi când primea că presentŭ ceva sdrenţe, cea mai mare plăcere a ei erá sĕ 'mĭ facă ea însaşĭ unŭ vestmêntŭ nou; aşa încâtŭ în tóte 'mĭ mergea mai bine ca la Florica.

Intr'o di însĕ mama Mariei i-dise, că acum este mare şi că mai întâiu sĕ mérgă şi sĕ înveţe a cóse la vr'o cusătorésă — apoi sĕ se ocupe cu jucăriile ei. Diua în care Maria a trebuitŭ sĕ renunţe de a se mai juca cu mine, a fostŭ fórte tristă pentru biata fetiţă; ea mĕ luà în braţe, me strînse câteva momente la inima ei — apoi deschise o cassetă din dulapulŭ ei, mĕ aşedà în mijloculŭ albiturilorŭ celorŭ plăcutŭ mirositóre şi mĕ închise suspinândŭ. Décă nu erá găuricea cassetei, pe unde vedeamŭ pe Maria când umblá prin chiliă şi o audiamŭ vorbindŭ, mi-ar' fi părutŭ că sunt în unŭ morméntŭ.

Astfelŭ închisă am statŭ mulţĭ anĭ, până când Maria, fiindŭ destulŭ de mare, se căsătorì după unŭ lucrătorŭ. Acum simţii, că ér se reîntórce lumina sórelui spre mine, deórece prin găuricea cassetei audisemŭ pe Maria spunêndŭ bărbatului ei, că doresce sĕ-mĭ facă unŭ vestmêntŭ nou, pentru ca sĕ mĕ dea presentŭ de crăciunŭ copiliţei sale.

Inchipuiţi-vĕ câtŭ sunt de fericită! şi vĕ asigurŭ, că e cu multŭ mai bine în miserele căsuţe, unde se află unŭ picŭ de iubire, îngrijire şi bunăvoinţă precum erá în acéstă familiă, decâtŭ în palatele cele avute şi pompóse, unde domnii în mijloculŭ petrecerilorŭ nu se mai gândescŭ la noi.

Trad. din l. italiană de

I. Mercurŭ.

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 24 Aprilie st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	85	86
Renta rom. amort. (5%) . .	91 3/4	92
» convert. (6%) . .	87 1/2	88
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	31	32
Credit fonc. rural (7%) . .	99	100
» „ „ (5%) . .	84	84 1/4
» » urban (7%) . .	97	97 1/8
» » „ (6%) . .	88 1/2	89
» „ » (5%) . .	81 1/4	81
Banca naţională a României	1110	1130
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	315	320
« » » Naţională . .	235	240
Aurŭ	14. 1/4 %	14 1/2 %
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 9 Maiu st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.73	Vênd.	8.75
Argint românesc	»	8 65	»	8.70
Napoleon-d'orĭ	»	9.83	»	9 85
Lire turcescĭ	»	11.08	»	11.12
Imperialĭ	»	10.07	»	10.10
Galbenĭ	»	5.80	»	5.84
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	120.—	»	121. 1/2
Discontulŭ » . . .	7—10 % pe anŭ.			

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

(Nr. 56) 3-6

Dr. Edward Myss,

Doctorŭ în medicină şi chirurgiă, mamosŭ şi oculistŭ, operatorŭ, fostŭ oculistŭ alŭ ţĕrei,

are onóre a face cunóscentŭ, că érăşĭ s'a stabilitŭ în Braşovŭ ca medicŭ practicŭ, şi că a înfiinţatŭ în

Ulița négră în casa Dlui luga nr. 339

Unŭ atelierŭ dentisticŭ

unde póte orĭ-cine avé ajutorŭ medicalŭ atâtŭ pentru conservarea dinţilorŭ, îmbunătăţirea posiţiunei lorŭ s. c. l., precum şi pentru înlocuirea dinţilorŭ perduţĭ cu alţĭ artificialĭ, singuraticĭ séu dentura întrégă, cu platca din cauciucŭ séu aurŭ.

Dinţĭ se scotŭ cu, séu fără întrebuinţarea narcosei.

Preţurile moderate. La cerere se spune preţulŭ înainte pentru fiecare lucrare.

Orele de cosultaţiune dela 10 până la 1 a. m. şi dela 3 până la 4 óre d. m.

Dumineca şi în sĕrbătorĭ numai înaintea prânzului. Scosulŭ dinţilorŭ şi consultaţiune pentru sĕracĭ dela 9 până la 10 óre a. m. gratis.

Nr. 16—1885.

Publicaţiune.

Subsemnata comisiune esmisă pentru administrarea averei ţinĕtóre de biserica gr. or. din cetatea Braşovului dela Sf. Treime voiesce a edifica din nou morile numitei bisericĭ aflătóre în comunele Poiana Mĕrului şi Sâmbăta superióră.

Spesele de edificare s'au statoritŭ pentru móra din Poiana Mĕrului cu 863 fl. 16 cr., ér pentru acea din Sâmbăta cu 1065 fl. 68 cr. v. a.

Intreprinzĕtorii 'şĭ potŭ preda ofertele lorŭ provĕdute cu 10% vadiu subcomisiunei încredinţate cu pertractarea ofertelorŭ, care pertractare se va ţiné la 20 Maiu a. c. 11 óre a. m. în cancelaria bisericei la Braşovŭ, têrgulŭ cailorŭ în casa de sub Nr. 34.

Planurile, preliminarele şi condiţiunile se potŭ vedea la notariulŭ comisiunei d-lŭ Iordanŭ I. Munteanu, asesorŭ la scaunulŭ orfanalŭ.

Din şedinţa comisiunei administrative ţinută în Braşovŭ la 30 Aprilie 1885. —

Grf. A. Bethlen, m. p.
comite supr. com. min.

2—3

Fórte potrivitŭ ca darŭ pentru confirmare.

Norocŭ neaşteptatŭ

Am cumpĕratŭ la o licitaţiune întregulŭ depositŭ alŭ unei renumite

Fabrice de césornice din Geneva

cu jumătate preţulŭ regulatŭ, prin care sunt în plăcuta posiţiune a espedia promptŭ mai josŭ însemnatele ceasornice fine la orĭ-cine 'mĭ va comanda, cu preţurĭ de batjocură, au costatŭ mai 'nainte capacele şi regularea acestora atâtŭ, câtŭ se cere acum pentru întregulŭ césornicŭ, şi spre dovada unei stricte solidităţĭ se primesce îndărătŭ ori-ce ceasornicŭ, care nu va conveni, astŭ-felŭ suntŭ tóte comandele fără risicŭ.

Numai cu fl. 5.10

unŭ ceasornicŭ de buzunarŭ, cilindru din celŭ mai finŭ aurŭ do ble, séu argintŭ de nikel franţuzescŭ fórte finŭ gravatŭ, şi guiloşatŭ, regulatŭ pe minutŭ. Totŭ asemenea din argintŭ curatŭ de 13 probe, punciatŭ de oficiu c. r., bine aurite fl. 7. —

Numai fl. 7.40

unŭ ceasornicŭ anker din celŭ mai finŭ aurŭ double séu argintŭ nikel, finŭ gravatŭ şi guiloşatŭ, cu 15 rubine cu secundarŭ, repassatŭ după secunde. Totŭ acesta din argintŭ de 13 probe, punciatŭ de oficiu c. r. şi bine auritŭ fl. 11. —

Numai fl. 8.50

unŭ remontoire de Washington din aurŭ-double, séu argintŭ nikel, de întorsŭ fără cheiă, cu aparatŭ pentru îndreptarea minutarelorŭ şi cu unŭ mehanismŭ finŭ de nikel, totŭ acesta din argintŭ curatŭ de 13 probe, punciatŭ de oficiu c. r. fl. 13. —

Pentru mersulŭ regulatŭ alŭ tuturorŭ acestorŭ ceasornice se dă garanţiă pe cincĭ anĭ.

Pe lângă tótă eftinătatea fabulósă se mai dă gratis la fie-care ceasornicŭ şi unŭ lanţŭ de aurŭ-double cu brelocŭ, cheiă şi carabinŭ.

Comandele cu banĭ gata, séu prin rambursă postală sĕ se adreseze la

Uhren-Fabriks-Hauptdepôt
Wien, III Hintere Zollamtsstrasse 9.

I. H. Rabinovics 1-4

Fórte potrivitŭ ca darŭ pentru confirmare.

Comande din provincie (Nr. 25)
sĕ execută punctualŭ

Pentru saisonulŭ de primăvară

Toalete

de promenade, de mirese

şi de casă

Mantale de plóie, Jaquete şi Mantile după cea mai nouă modă

se confecţionéză de grabă şi cu preţurĭ moderate

la

Kovásznai & Keresztesy

în salonulŭ lorŭ de confecţiunĭ de dame
Braşovŭ (piaţa mare.)

Mostre sĕ trimitŭ la cerere franco.

Plătibilŭ în rate

séu cu banĭ gata *10 procente mai eftinŭ!*

vêndŭ ceasornice remontoir de aurŭ şi de argintŭ, pendule, ceasornice pentru salonŭ, odăi şi cu musică, cântândŭ dela 1 până la 10 piese, inele de aurŭ şi de brilantŭ, lanţurĭ de ceasŭ, medalióne, crucĭ, brăţărĭ şi garniturĭ, şi adică cu plata în rate lunare.

Marfa se va trimite îndată fiecărui comandatorŭ, după trimiterea primei rate. **Vêndare sub garanţiă.** Tarife de preţurĭ ilustrate, în carĭ se cuprindŭ şi mărimile ratelorŭ, dimpreună cu mostrele pentru alegere, se trimitŭ îndată franco, după trimiterea de 20 cr. în mărcĭ postale séu banĭ gata. Singurulŭ locŭ de vêndare de platce cu numerĭ, carĭ luminéză clarŭ nóptea, patentate.

Totŭ felulŭ de reparaturĭ, orológe şi juvaeurĭ se efeptuéză eftinŭ şi promptŭ. Numai la producătorulŭ. — Adresa:

Jacob Fuchs, Uhren- und Goldwaaren Fabricant
(Firma înregistrată la tribunalulŭ de comerciu.)
WIEN I, Schulerstrasse Nr. 1 (Rotschild-Palais.)

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ	2.06	—	—	10.50
	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7,07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu	10.08	5.59	9.18	
	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare	1.49	11.04	4.06	
	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare	4.11	5.13	3.20	
	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu	8.57	5.40	7.08	
	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ	9.20	10.15	3.15	
	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.